

Plné texty článků lze objednat emailem na adrese studovna@npmk.cz

1.

Bariéry a osvědčené přístupy v online doučování sociálně znevýhodněných žáků / [Barriers and time-proven practices in online tutoring of socially disadvantaged pupils] / Zbyněk Němec -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Komenský : časopis pro učitele základní školy -- ISSN 0323-0449 -- Roč. 146, č. 2 (prosinec 2021) (2021/2022), s. 26-34.

Autor se zabývá podporou vzdělávání sociálně znevýhodněných žáků a popisuje zkušenosti s online doučováním. Upozorňuje na skutečnost, že u této cílové skupiny je nutno počítat s celou řadou specifických bariér: nedostatečné technické vybavení, nedostatečné znalosti ohledně využívání vzdělávacích programů, odlišný mateřský jazyk, obtíže v komunikaci při zadávání domácích úkolů, nižší pracovní pozornost žáků. Jsou uvedeny poznatky z výzkumného šetření, které proběhlo na základě výpovědí lektorů zapojených do projektu obecně prospěšné společnosti Nová škola.

žák ; sociální znevýhodnění ; zaostávající žák ; zaostávání v učení ; doučování ; vyučovací metoda ; postoj žáka ; učitel ; komunikace ; didaktické využití počítače ; výukový software ; počítačové aplikace ; Nová škola, o.p.s. (nezisková organizace) ; lektor ; bariéra ; on-line ; online výuka

<http://katalog.npmk.cz/documents/520906>

2.

Dramatická výchova ve výuce prvopočátečního čtení a psaní / [Dramatic education in the teaching of initial reading and writing] / Markéta Schätzlová -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Komenský : časopis pro učitele základní školy -- ISSN 0323-0449 -- Roč. 146, č. 2 (prosinec 2021) (2021/2022), s. 39-44.

Cílem článku je seznámení s možnostmi využití dramatické výchovy ve výuce prvopočátečního čtení a psaní analyticko-syntetickou metodou v přípravném období v 1. ročníku základní školy. Tomuto tématu se autorka věnovala ve své diplomové práci, v jejímž rámci vytvořila výukový program Putování za princeznu Salempou. V předloženém článku představuje charakteristiku programu a popisuje podrobné scénáře první a poslední lekce programu. Devět výukových scénářů odpovídá devíti písmenům, se kterými se žáci seznamují (s, l, m, p, a, e, i, o, u = Salempou).

základní škola ; první stupeň ; jazyková výuka ; hláskování ; čtení ; psaní ; dramatická výchova ; dramatizace ; obsah výuky ; vyučovací metoda ; aktivizující metoda ; hraní role ; rozvíjení schopností ; ročník 1

<http://katalog.npmk.cz/documents/520913>

3.

Fatální důsledky syndromu CAN - scoping review = The fatal consequences of CAN syndrome - scoping review / [] / Olecká I., Dobříková P., Slaný J. -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy
In: Česko-slovenská pediatrie : časopis České a Slovenské pediatrické společnosti – ISSN 0069-2328 -- Roč. 76, č. 5 (září) (2021), s. 275-284.

Identifikovány jsou rizikové faktory syndromu týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte (CAN - Child abuse and neglect) s fatálními důsledky: nízký socioekonomický statut, matka samoživitelka, dítě v kojeneckém věku a matka v mladším věku. Matky nesou odpovědnost za smrt dětí mladších, otcové naopak dětí starších. Rukou otce umírají děti častěji následkem fatálního týrání, rukou matky následkem fatálního zanedbávání. Velmi diskutabilním zjištěním je fakt, že fatální důsledky špatného zacházení nejsou zodpovědnými orgány identifikovány jako rizikové včas.

týrané dítě ; domácí násilí ; zanedbané dítě ; úmrtí ; ohrožené dítě ; socioekonomický status ; rodiče ; rodičovská odpovědnost ; matka ; otec ; kojeneček ; věk ; dítě ; zneužívané dítě ; zanedbávané děti ; syndrom CAN ; rizikový faktor ; samoživitelka

<http://katalog.npmk.cz/documents/520912>

4.

Gramotnosti ve vzdělávání - na cestě k vymezení jazykové gramotnosti = Literacy in education - towards a definition of language literacy / [] / Martina Šmejkalová, Nad'a Vondrová, Irena Smetáčková, Martin Chvál -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Pedagogika : časopis pro pedagogickou theorii a praxi -- ISSN 0031-3815 -- Roč. 71, č. 2 (2021), s. 159-176.

Téma gramotností je v současné době aktuální a vznikají různé definice pro různorodé gramotnosti vázané k tradičním obsahům školního kurikula. Definice funkční jazykové gramotnosti pro jazyk mateřský (první) nebyla dosud v domácí odborné komunitě významněji diskutována. Vlivem mezinárodních výzkumů je akcentována gramotnost čtenářská, zatímco definice jazykové gramotnosti není důkladně propracována. Cílem předkládané teoretické studie je přispět k definování funkční jazykové gramotnosti pro jazyk mateřský (první).

gramotnost ; čtenářská gramotnost ; jazykové vzdělávání ; mateřský jazyk ; kurikulum ; diskuse ; pojem ; pedagogický výzkum ; jazyková gramotnost ; definice

<http://katalog.npmk.cz/documents/520745>

5.

Jak nastavit dětem hranice / [Setting limits to children] / Václav Mertin – cze

In: Poradce ředitelky mateřské školy : aktuální informace a praktické rady pro řízení mateřské školy -- ISSN 1804-9745 -- Roč. 11, č. 4 (prosinec 2021) (2021/2022), s. 50-53.

Hranice chování a jednání nastavují dětem jako první rodiče. Společným životem stanovují nepsaná pravidla a vymáhají jejich dodržování. Pozorováním reakcí nejbližších dospělých je pro dítě praktickou etickou výchovou. Výchova dítěte vyžaduje určitý řád - bez řádu často dochází k chaosu, což je pro dítě krajně nevhodné. Důležité je ocenění a pochvala. Je žádoucí dovést dítě k tomu, aby se chovalo stejným způsobem i mimo dohled rodičů, a je důležité naučit ho řešit konflikty jiným způsobem než násilím. Jaké jsou možnosti mateřské školy přispět k dobré výchově.

dítě ; výchova dítěte ; rodiče ; rodina ; rodičovská role ; chování ; pozorování ; dospělý ; pravidlo ; pochvala ; řešení konfliktů ; pedopsychologie ; mateřská škola ; rodičovská odpovědnost

<http://katalog.npmk.cz/documents/520816>

6.

Jak se dívat na problematiku vztahu ředitel-žák? / [How to look at the issue of the headmaster-student relationship?] / Jan Kaczor, Jaromír Beran, Petr Valenta, Josef Rydlo, Galina Jarolímková, Miroslav Hřebecký – cze

In: Řízení školy : odborný měsíčník pro ředitele škol -- ISSN 1214-8679 -- Roč. 18, č. 7-8 (2021), s. 3-16.

Úvodní část Letního speciálu Řízení školy se zabývá vymezením vztahu ředitele a žáka z hlediska legislativy i z pohledu nejrůznějších podporujících institucí. Několik souvisejících článků mapuje činnosti ředitelů škol, jejich odpovědnost za výsledky vzdělávání každého žáka, jejich roli manažera, nutnost mít přirozenou autoritu, vytvořit příjemné klima školy nebo spolupracovat s odbornými pracovníky školských poradenských zařízení. V první řadě však musí uspět u konkurzu.

škola ; řízení školy ; ředitel školy ; konkurs ; manažerský personál ; výchovně vzdělávací proces ; výchovně vzdělávací praxe ; pedagogická komunikace ; interpersonální vztahy ; sociální dovednost ; školní prostředí ; klima školy

<http://katalog.npmk.cz/documents/520585>

7.

Johann Amos Comenius und Deutschland : Grundzüge einer Rezeptionsgeschichte nach 1945 / [Jan Amos Komenský a Německo : dějiny recepce po roce 1945 a její hlavní rysy] / Andreas Lischewski -- ger -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Historia scholastica : mezinárodní časopis pro dějiny výchovy a vzdělávání : international review for history of education -- ISSN 1804-4913 -- Roč. 7, č. 1 (2021), s. 307-324.

Příspěvek nejprve upozorňuje na skutečnost, že v poválečném rozděleném Německu se zpočátku objevovaly snahy o společný dialog a studium Komenského, ale postupně se interpretace jeho myšlenek a díla stále více rozcházel. Autor příspěvku rozebírá filozofický přístup německých komeniologů - nejprve v obou německých státech, po roce 1989 v jednotném státě - ke zkoumání Komenského odkazu; uvedeny jsou nejvýznamnější německé poválečné práce z oblasti komeniologie.

komeniologie ; filozofie ; německá literatura ; dialog ; myšlení ; výzkum ; dílo ; tvůrce ; historické hledisko ; interpretace ; Německo ; NSR ; NDR ; poválečné období ; recepce ; 1945-

<http://katalog.npmk.cz/documents/520764>

8.

Kompetence učitelů z pohledu strategických dokumentů a pracovníků českých základních škol : "Jenom si nejsem jistá, že supermani existují" / [Competences of teachers from the point of view of strategic documents and staff of Czech primary schools : "I'm not sure whether supermen exist"] / Lenka Kissová, Veronika Mavrogiannopoulou Lapšanská -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Komenský : časopis pro učitele základní školy -- ISSN 0323-0449 -- Roč. 146, č. 2 (prosinec 2021) (2021/2022), s. 19-25.

V kontextu globálních změn se postupně mění požadavky na vzdělávání žáků ve školách, od faktických znalostí k propojování poznatků se získáváním praktických zkušeností. Tomu by měly odpovídat kompetence, které budoucí učitelé mají získat a rozvíjet. Autorky prezentují studii, která je součástí aplikovaného výzkumu na zjišťování zkušeností pracovníků škol a na podporu a udržení pozitivního klimatu školy z pohledu inkluzivního vzdělávání. Data byla získána z polostrukturovaných kvalitativních rozhovorů s odborníky ze tří škol, pozorování tříd a analýzy příslušných politických a strategických dokumentů.

školství ; systém výchovy a vzdělávání ; školská reforma ; výchovně vzdělávací principy ; dokument ; inkluzivní vzdělávání ; učitel ; osobnost ; vzdělávání učitelů ; způsobilost ; pedagogická dovednost ; školní prostředí ; klima školy ; postoj učitele ; obsah výuky ; Česko

<http://katalog.npmk.cz/documents/520903>

9.

Modifikace tělovýchovných aktivit pro inkluzivní kolektivy = Modification of physical activities for inclusive groups. Část 1 = Part 1, Koordinační žebřík = The agility ladder / [] / Karina Šírerová, Klára Daďová, Jitka Vařeková -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Tělesná výchova a sport mládeže : odborný časopis pro učitele, trenéry a cvičitele – ISSN 1210-7689 -- Roč. 87, č. 5 (2021), s. 25-33.

S postupující podporou inkluze neodmyslitelně souvisí značné zvýšení nároků na připravenost pedagogů, kteří se žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP) pracují. Autorky předkládají tipy na cvičení včetně modifikací pro děti se SVP a kladou si za cíl podpořit povědomí o aplikovaných pohybových aktivitách. Aktivity vznikaly a byly využity ve školní praxi ve 14 inkluzivních třídách pražských základních škol v rámci tříletého projektu Pohyb pro inkluzi. V sérii článků budou představeny klasické i méně známé pomůcky. V první části je to koordinační žebřík.

základní škola ; tělesná výchova ; inkluzivní vzdělávání ; výchovně vzdělávací principy ; žák ; speciální vzdělávací potřeby ; speciální výuka ; vybavení ; příprava učitele na vyučování ; další vzdělávání učitelů ; pohybový rozvoj ; modifikace

<http://katalog.npmk.cz/documents/520648>

10.

Nadváha a obezita u dětí : jak může pomoci škola? / [Overweight and obesity in children : how can the school help?] / Kateřina Pilařová – cze

In: Poradce ředitelky mateřské školy : aktuální informace a praktické rady pro řízení mateřské školy -- ISSN 1804-9745 -- Roč. 11, č. 3 (listopad 2021) (2021/2022), s. 26-29.

Česká republika se řadí k zemím se vzrůstajícím počtem dětí s nadváhou a obezitou (zhruba 9% dětí má nadváhu, 6% je obézních). Zmíněny jsou příčiny nadměrného růstu hmotnosti u dětí i jeho rizika. Jak na váhu působí psychika, jak může pomoci škola (pestrá a lákavá strava ve školní jídelně, plnění výživových požadavků, dodržování nutričních doporučení). Jídelní návyky doma, ideální řešení je, pokud životosprávu změní celá rodina. Doporučení rodičům, co dále mohou dělat pro zdraví svého dítěte.

dítě ; obezita ; výchova ke správné výživě ; jídelna ; jídlo ; zdraví ; životní styl ; působení ; rodina ; škola ; nadváha ; stravování

<http://katalog.npmk.cz/documents/520762>

11.

Nastavení mysli žáků a jeho vliv na výsledky vzdělávání / [Pupils' mindset and its influence on educational outcomes] / Tomáš Zatloukal – cze

In: Řízení školy : odborný měsíčník pro ředitele škol -- ISSN 1214-8679 -- Roč. 18, č. 9 (2021), s. 12-15.

<http://www.csicr.cz>

Ústřední školní inspektor, Tomáš Zatloukal, předkládá výsledky mezinárodního šetření PISA 2018, jehož součástí bylo také sledování konceptu nastavení mysli žáků. Mezinárodní výsledky k této problematice byly publikovány v roce 2021 a následně Česká školní inspekce zpracovala sekundární analýzu ve vztahu k českému prostředí. Článek shrnuje několik vybraných zjištění. Např. do jaké míry převažuje u žáků tzv. růstové myšlení a zda žáci s růstovým myšlením dosahují lepších výsledků ve čtenářských dovednostech ve srovnáním se svými vrstevníky s tzv. fixním způsobem uvažování. Celá analýza na www.csicr.cz.

žák ; základní škola ; druhý stupeň ; poznávací proces ; proces učení ; myšlení ; usuzování ; způsobilost ; čtenářská gramotnost ; přírodovědná gramotnost ; matematika ; dovednost ; srovnávací analýza ; Česko ; PISA ; uvažování ; mezinárodní šetření ; věk 15

<http://katalog.npmk.cz/documents/520775>

12.

Návrat žáků k prezenčnímu vzdělávání školy zvládly úspěšně / [Schools managed the return of pupils to full-time education successfully] / Tomáš Zatloukal – cze

In: Informační bulletin ČŠI -- Roč. [7], č. 2 (srpen) (2021), s. 3-6.

Článek mapuje období návratu žáků k prezenčnímu vzdělávání po distanční výuce ve školním roce 2020/2021. Česká školní inspekce zpracovala podrobný metodický dokument poskytující školám pedagogické náměty a doporučení pro toto období a žádá školy, aby se těmito doporučeními inspirovaly. Jedná se např. o reflexi distanční výuky, realizaci adaptačního období, přístupu ke zkoušení, komunikaci s rodiči, vzdělávací obsah, hodnocení, vzdělávací rozdíly mezi žáky, doučování... Doplněno přehlednými grafy.

základní škola ; vzdělávání ; distanční vzdělávání ; výchovně vzdělávací proces ; metodická příručka ; pedagogická podpora ; školní adaptace ; role učitele ; komunikační schopnost ; hodnocení žáka ; doučování ; obsah výuky ; prezenční vzdělávání

<http://katalog.npmk.cz/documents/520836>

13.

On-line vzdělávací program pro učitele : inspirace pro rozvoj čtenářských dovedností ve všeobecně vzdělávacích i odborných předmětech / [On-line educational program for teachers : inspiration for the development of reading skills in general education and vocational subjects] / Zuzana Janotová – cze

In: Informační bulletin ČŠI -- Roč. [7], č. 2 (srpen) (2021), s. 11-12.

InspIS SET <https://set.csicr.cz>

Autorka prezentuje dva specifické on-line vzdělávací programy, jejichž cílem je naučit učitele využívat uvolněné úlohy z mezinárodních šetření PISA, TIMSS nebo PIRLS. Jeden webinářový

modul (A) se věnuje rozvoji čtenářských dovedností žáků v odborném vzdělávání a je primárně určen pro učitele středních odborných škol. Pracuje se slabšími a méně motivovanými čtenáři ve výuce. Druhý modul (B) je inspirací pro zkvalitňování výuky čtení a k podpoře čtenářských dovedností v rámci přírodovědných předmětů. Článek obsahuje také informace pro přihlášení prostřednictvím systému InspIS HELPDESK.

základní škola ; střední odborná škola ; žák ; čtenářská gramotnost ; porozumění textu ; učitel ; další vzdělávání učitelů ; dovednost ; přírodovědný předmět ; všeobecně vzdělávací předmět ; kvalita vyučování ; didaktické využití počítače ; výukový software ; čtenářská dovednost ; webinář ; online vzdělávání

<http://katalog.npmk.cz/documents/520840>

14.

Vývoj představ žáků o geometrických pojmech v průběhu základní školy / [Development of pupils' ideas about geometric concepts during primary school] / Irena Budínová -- cze --
Obsahuje bibliografické odkazy

In: Učitel matematiky -- ISSN 1210-9037 -- Roč. 29, č. 1 (2021), s. 1-25.

Představeny jsou výsledky testování žáků čtvrtého, šestého a osmého ročníku základní školy, které probíhalo v roce 2018. Při testování byly sledovány představy žáků o geometrických pojmech čtverec, obdélník, kruh, kružnice a trojúhelník a jejich vývoj v průběhu základní školy. V závěru je uvedeno doporučení, které může žákům pomoci lépe utvářet představy o geometrických pojmech.

základní škola ; první stupeň ; druhý stupeň ; test ; matematika ; geometrie ; představa ; pojmová představivost ; výsledek výzkumu ; ročník 4 ; ročník 6 ; ročník 8 ; 2018

<http://katalog.npmk.cz/documents/520643>

15.

Zrušme pedagogické fakulty! / [Let's abolish faculties of education!] / Robert Čapek ; Gabriela Juránková, Tereza Řezníčková, Radek Aubrecht – cze

In: Rodina a škola [cze] -- ISSN 0035-7766 -- Roč. 68, č. 6 (červen) (2021), s. 6-12.

Tři články se zaměřují na možnosti zkvalitnění vzdělávání. První obsahuje rozhovor s Robertem Čapkem, lektorem, psychologem, učitelem a didaktikem, který vysvětluje filozofii svého projektu Líný učitel (ve třídě mají pracovat žáci a učitel se snaží, aby žáci byli ve svém vzdělávání autonomní). Robert Čapek prezentuje i své další novátorské myšlenky a didaktické postupy, které by, podle jeho názoru, pomohly zkvalitnit české školství. Text s názvem Technologie ve službách školy popisuje sedm světových trendů ve vzdělávání pro rok 2021. Třetí text představuje aplikaci, jejímž hlavním cílem je personalizace vyučovacího procesu - internetový nástroj EdGenio.

školsví ; systém výchovy a vzdělávání ; inovace ve vzdělávání ; rozvoj vzdělání ; experimentální pedagogika ; pedagogická zkušenost ; pedagogická dovednost ; výchovně vzdělávací cíle ; vyučovací metoda ; metodická činnost ; didaktické využití počítače ; vzdělávací technologie ; 2021

<http://katalog.npmk.cz/documents/520753>